

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sectio I. Totum non differt à partibus & vnione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

materia, difficulter, imò vix posse argumento responderi; ipsi enim nulla alia puncta in continuo admittunt, nisi vniiones, ex parte verò ipsius materiae nulla puncta, nullas lineas, nihil indiuisibile. Vnde sic argumentor euidenter: Non solum non datur actu punctum materiae carens vniione, sed neque prout distinctum ab vniione, nihil est indiuisibile, imò neque concipi potest in quantitate iuxta horum principia; ergo non minus est essentialis materiae vniio aliqua, quam est essentialis homini. Probo euidenter & ad hominem consequentiam, quia idem de essentiali hominis est vniio, quia sine vniione non potest concipi homo; sed sine vniione non potest concipi materia, ergo etiam de essentiali materiae est vniio.

115 Dices, Etiam homo non potest existere sine aliquibus modis, qui tamen non sunt de essentiali hominis. Sed contra, quia non solum materia non potest in tua sententia existere sine vniione, sed neque concipi; alias iam conciperentur & darentur indiuisibilia materiae, quae tamen per vniionem constituerent rem diuisibilem seu partem, quod per hos omnino repugnat, qui docent, exceptis vniionibus nihil indiuisibile concipi posse in materia; at homo, & aliae substantiae, licet existere nequeant sine aliquibus modis, possunt tamen saltem concipi sine illis, imò prius natura ad illos concipiuntur; vnde bene inferitur, eos non esse de hominis essentiali. Confirmo argumento etiam his valde familiaribus, & peto, an si per possibile vel impossibile à materia separaretur omnis vniio, maneret materia vel
116 non. Si non, ergo vniio est de essentiali materiae: si verò maneret materia, necessario deberet esse indiuisibilis, quia sine vniione non posset esse diuisibilis. ergo etiam nunc posita vniione sunt vera puncta indiuisibilia materiae, licet vnita & constituta totum diuisibile, quod à te negatur. Probo euidenter consequentiam: quia vniio non

tollit indiuisibilitatem punctorum inter se, sed ea inuicem connectit, vt per se patet. Et hoc argumentum notandum est pro his quae agentes de Continuo, Deo dante dicemus. Ipso autem exemplo de modis confirmo rursus hanc doctrinam: quia enim vbicatio non est de essentiali hominis (si enim per impossibile illa non daretur, maneret homo & idem qui nunc, sed non maneret vbicatus, quia in isto effectu iam includitur vt pars ipsa vbicatio) ergo si dicis vniionem non esse de essentiali materiae, teneris fateri, eam ablatam per impossibile, mansura sola indiuisibilia, quae insuper essent verè materia; & tunc infero, iam nunc etiam esse indiuisibilia, sed vnita: vel si negas tunc mansuram materiam, necessum est dicas, de eius essentiali esse vniionem; quia vt bene etiam contra Connotantes argumentaris, ablato per possibile vel impossibile solo illo quod est extra essentialiam rei, non potest dici, per locum intrinsecum rem illam petire. ergo si vniio partium non est de essentiali materiae primae, eam vniione sola per impossibile ablatam, deberet manere materia; vel si hæc non maneret, ergo vniio erat aliquid essentialiter componens materiam, sicut vniio humana hominem, quod contendo.

Subodoratus est hanc difficultatem in sua sententia nonnullus, idem confugit ad sententiam de solis punctis finitis, vt obiectioni supra nu. 125. propositae responderet, additque, in sua etiam sententia non habere vim, quia materia id habet eò quod ex suo conceptu est semper diuisibilis. Admitto hoc illi, sed inde vrgeo argumentum: quia si de conceptu materiae est diuisibilitas, & de conceptu diuisibilitatis est vniio de primo ad vltimum, de conceptu materiae erit vniio, sicut de conceptu hominis est vniio essentialis; ergo materia non creabitur naturaliter, non factis ac non creatur homo. neque video vllam vel apparentem euasione.

DISPUTATIO QUINTA.

De Toto composito.

SECTIO I.

Totum non differt à partibus
& vniione.

IRIPLVM potest habere solum hæc difficultas. Primus est, vtrum compositum addat aliquid supra materiam & formam simul sumptas, quo sensu agitur à Conimbricensis hic cap. 2. quest. 1. art. 1. vbi docent, probabile esse, addere aliquid aliud. Verum in hoc sensu explicata est à nobis hæc difficultas Disput. iv. Sect. 1. vbi ostendimus, compositum addere supra partes vniionem distinctam ab illis; imò in rigore hoc non est disputare, vtrum totum distinguatur à partibus & vniione, sed solum vtrum distinguatur à partibus solis.

Porro vniionem esse de essentiali hominis (idem est in aliis compositis) & non esse conditionem

extrinsecam vt sit homo, probatur argumento à nobis sapè facto contra Connotantes: quia sola ablata vniione inter animam & corpus, omnibus licet aliis per possibile vel impossibile manentibus, non manet homo; ergo sine vniione non manet tota essentiali hominis, ergo vniio est aliquid de eius essentiali. In hoc non oportet magis hærrere.

Secundò quæri potest, vtrum compositum distinguatur ab omnibus suis partibus, & vniione illarum. Et in hoc sensu videtur explicatis terminis euidentissima pars negatiua: nam vel illud, quod potest dici addere compositum supra omnes partes & vniionem, est aliquid ipsius compositi, vel non. si non est aliquid compositi, ergo compositum non illud dicit, ideoque nec addit illud supra omnes partes: si verò illud est aliquid compositi, ergo iam est pars compositi, ergo intrinsecum partium compositi numerum, ergo supra omnes partes & vniionem nihil potest addere compositum.

Obiicies Primò: Totum generatur & corrumpitur,

rumpitur, non verò partes illius, ut patet in homine; ergo totum aliquid distinctum est à partibus. Hoc argumentum probat distinctionem vnionis à partibus: nam ex corruptione vel generatione vnionis corrumpitur vel generatur homo, in aliis compositis etiam tunc generatur vel destruitur forma substantialis; hinc autem nullà ratione probatur, totum distinguì à partibus & vnione.

3 Obiicies Secundo: Causa debet distinguì ab effectu; sed partes sunt causa compositi, ergo hoc debet distinguì à partibus. Hoc argumentum probat, non solum compositum addere aliquid supra partes, sed partes etiam adaequare distinguì à composito, sicut causa debet adaequare distinguì ab effectu. Respondeo ergo, partes non esse propriè causas compositi, sed solum secundum quid & improprie, quatenus per communicationem hinc medià vnione illud constituitur: ad quod non requiritur ut distinguantur à toto composito, imò potius debent esse idem cum illo; requiritur autem, ut partes inter se distinguantur adaequare, à toto verò quaelibet inadaequare. Hinc inferes, vnionem non esse propriè causalitatem in composito, quia sicut partes non sunt propriè causae, ita nec vnio erit propriè causalitas, sed solum Metaphoricè.

Rogabis, an saltem ratione nostrà distinguatur totum ab omnibus partibus & vnione. Respondeo, solum distinguì penes conceptum magis vel minus explicitem, sicut homo distinguatur ab animali rationali, non autem obiectiue, neque ut vna formalitas ab alià, etiam si in aliis rebus creatis admitteremus eiusmodi formalitates obiectiuas distinctas: neque penes diuersa connotata, quia eadem quæ respicit homo, respiciunt materia & anima inter se vnita.

4 Tertius tandem sensus questionis est, virum compositum v.g. homo, addat aliquid ultra materiam, formam & vnionem; an verò hæc sint tota hominis essentia. P. Vasquez Tomo 1. in 3. Partem disp. 19. num. 26. censet, ex formà substantiali deriuari in materiam quoddam esse substantiale, à formà, materià & vnione distinctum; in formis autem accidentalibus non admittit aliquid accidentale deriuatum à formà in subiectum, quia albedo, inquit, nullà alià ratione facit album, nisi se ipsam communicando subiecto. Hæc secunda pars videtur certa. Primam probat, quia corpus hominis v.g. non solum recipit animam, sed etiam viuut & est principium sentiendi; ergo quia recipit ab animà aliquid esse substantiale. Sed retorqueo argumentum contra P. Vasquez: illud esse substantiale, quod à formà

5 deriuatur in materiam, est distinctum ab ipsà materià, ergo materia in tantum poterit viuere & esse principium operationum sentiendi, in quantum est vnita illi esse substanti, tamquam cum formà; ergo ut recipiat ab animà rationali denominatione viuientis, &c. sufficit illam vniri cum ipsa tamquam cum formà, sicut sufficit vniri cum ipso esse substanti deriuato ab ipsà formà: & sicut illud esse substantiale per modum formæ, etiam si ex illo non deriuetur aliud esse (alioquin daretur processus in infinitum) communicat suum effectum formalem materiæ per vnionem sui cum illà; ita similiter illud communicabit ipsa forma substantialis immediatè per se sine alià deriuatione, quia magis viuens est ipsa

anima, quàm illud esse deriuatum; & tam anima vnitur materiæ, quàm illud esse, ergo tam anima communicabit immediatè vitam, quàm illud esse medium.

Secundò arguit: Anima, cum sit spiritalis, per se ipsam non potest tribuere materiæ esse corporis animalis, &c. ergo debet ab illà deriuari aliud esse substantiale distinctum, quo materia compleatur in ratione corporis animalis, &c. Hoc argumento deberet probare P. Vasquez, animam esse extra rationem hominis, quod est contra ipsum. Patet sequela, quia ipse docet per animam rationalem non posse materiam compleri in ratione animalis, ergo completur in ratione talis per aliquid distinctum ab animà, & in quo ipsa non includatur; ergo animal, signando hominem, non dicit animam rationalem, ergo neque eam dicit homo. Patet hæc vltima consequentia, quia *hoc animal*, signando hominem, rectè prædicatur de homine, & è contrario: vnde nihil potest reale esse essentiale homini, quod non sit huic animali. Si enim aliquid esset diuersum, sicut non bene prædicatur, *homo est anima*, eò quod homo dicit aliquid aliud; ita nec, *homo est animal*. Neque hic potest habere locum doctrina nostra de significato in recto, quia homo animam dicit in recto, ergo si hanc non includit etiam animal, non poterit rectum hominis & animalis esse idem inter se absolute, & consequenter nec idem significari, neque de homine animal prædicari, aut è contrario. Deinde, ab animà in homine non potest deriuari esse materiale, quia ipsa est spiritalis; ergo debet deriuari esse spirituale, de quo relict difficultas P. Vasquez, quæ scilicet ratione possit complere materiam in ratione animalis, &c. Denique respondeo, viuens etiam corporeum, animal, &c. solum includere materiam, vnionem, & formam, siue forma sit spiritalis, ut humana, siue materialis, ut reliquæ; & ratione huius ponitur in Prædicamento Substantiæ corporeæ, iuxta dicta Disputatione 111. ubi ostendimus contra Scotum, non esse in homine necessariam formam corpori-tatis.

Tertiò arguit: Quia materia habet vitam corruptibilem; sed anima rationalis est incorruptibilis, ergo vita materiæ non est ipsa anima rationalis. Respondeo, corpus viuere corruptibiliter, quia licet vita quam habet, id est anima rationalis, sit in se incorruptibilis, vnio tamen ipsius corporis cum hac vitâ, est corruptibilis; vnde respectu corporis perinde se habet, ac si ipsa vita anima esset corruptibilis.

Reicienda ergo P. Vasquez opinio, tum quia (sicut ipse & meritò docet) forma accidentalis præcisè per vnionem sui cum subiecto sine alio esse deriuato ab ipsà formà, communicat suum effectum formalem accidentalem subiecto, ita substantialis forma præcisè per vnionem sui communicabit suum effectum formalem substantialem materiæ. Et ratio à priori est, quia effectus formalis formæ nihil aliud est, quàm forma vnita subiecto capaci; si forma fuerit accidentalis, effectus formalis erit accidentalis; si forma substantialis, erit substantialis & effectus. Quod confirmo hac ratione: quia tam potens est forma substantialis in genere substanti, quàm accidentalis in accidentali; ergo sicut hæc per se lam

lam vnionem sui constituit totum accidentale, ita illa per solam vnionem sui, sine alio esse distincto deriuato ab illa, constituet totum substantiale. Denique dispiciet ea sententia P. Vasquez, quia omnia illius argumenta probant aequè, vt vidimus, illud esse substantiale deriuatum à formâ, non posse suum effectum communicare materię sine alio esse deriuato, & sic in infinitum, ac ipsam formam non posse per sui vnionem effectum substantialem formalem materię communicare: ergo sicut non est admittendum aliud esse substantiale tertium, deriuatum ab illo secundo, quod ponit Vasquez, ne detur frustra processus in infinitum, ita neque illud secundum à formâ deriuatum admitti debet.

SECTIO II.

An accidentia materialia subiectantur in toto composito.

ACCIDENTIA spiritalia hominis in solâ subiectantur formâ rationali, quia nihil spirituale potest in materiali subiectari, ideoque præsens quæstio solum est de accidentibus materialibus, quæ sunt in duplici genere; aliud enim est quantitas (si distinguatur) coeua materię, & incorruptibilis sicut illa; alia sunt accidentia communia corruptibilia, vt calor, frigus, &c. & de vtriusque potest esse quæstio præsens.

SUBSECTIO PRIMA.

Sententia affirmans, quantitatem & alia accidentia communia recipi in formâ substantiali, reijcitur.

THOMISTAE communiter apud P. Suarezium Disput. 14. sect. 3. num. 6. quos sequitur Vasquez Tomo 2. in 3. Partem, disp. 129. num. 30. Rubius de Generatione cap. 4. tract. 3. quæst. 7. num. 17. docent, quantitatem recipi in toto composito. Eorum fundamenta probant etiam idem de accidentibus communibus, de quibus etiam idem sentiunt.

Primum sit ex Aristotele, asserente, in corrupto nullum sensibile ex præcedentibus manere, ergo sentit, illa subiectari in toto composito, alioquin non perirent præcisè ex defectu formæ. Quidam explicat Aristotelem de sensibili substantiali, id est, de ipsâ formâ substantiali quæ corrupta est. Hæc explicatio est extra mentem Aristotelis, tum quia dicit, nullum ex sensibilibus præcedentibus manere, ergo non loquitur de sensibili substantiali, seu de formâ, quia hæc tantum erat vna; Aristoteles autem supponit fuisse multa sensibilia, ergo per sensibile solum intellexit accidentia, quæ sunt plura in eodem composito. Deinde dum dixit Aristoteles, compositum substantiale fuisse corruptum, dixit iam ibi non manere formam substantialem: ergo quando postea addit, in eo composito corrupto nullum sensibile manere, non solum significat non manere formam substantialem, quia hoc iam erat dictum, sed nec manere accidentalem. Respondeo ergo, etiam si Aristoteles senserit, accidentia corrupti non manere in genito; non tamen inde inferri, illum sen-

fuisse illa subiectari in toto composito: nam etiam si in illo non subiectarentur, possent ab illo pendere in alio genere causæ, & ex eius defectu corrumpi. Adde, de quantitate ipsum non locutum, quia quantitas non est propriè accidens sensibile.

Secundò arguunt ratione: Quia in corruptione fit resolutio vsque ad materiam primam, ergo accidentia subiectantur in toto composito. Falsum Antecedens, quia in cadauere v. g. manet color, calor, & alia plura accidentia, quæ fuerant in homine viuo. Nec potest dici, illa non esse eadem numero, sed solum specie cum præcedentibus, tum quia nulla est causa à quâ ea accidentia distincta producantur de nouo, tum quia ea pereunt paulatim post introductionem formæ cadaueris; ergo quia non sunt dispositiones ad illam, ergo nec de nouo producantur ad ingressum illius, sunt ergo eadem numero quæ antea fuerant. Deinde mala consequentia, quia etiam si perirent ea accidentia ad defectum formæ, non sequeretur subiectari in formâ, sed ab illâ pendere in alio genere causæ, vel finalis vel efficientis, vel vt à conditione.

Tertiò: Quia materia est pura potentia, ergo ipsa sola non potest recipere accidentia. Antecedentis falsitatem Disput. 11. ostendimus; consequentia verò malitia vel inde contra ipsos ostenditur, quia materia prima sola recipit formam substantialem: nam hæc, cum sit pars illius compositi, non potest in toto illo subiectari, & tamen hoc non impedit, materiam primam esse puram potentiam; ergo nec impedit, ne accidentia subiectentur in materiâ.

Quartò: Quia prius est esse substantiale quàm accidentale, ergo materia prius recipit formam substantialem quàm accidentalem, ergo accidentalis forma subiectatur in materiâ & in formâ substantiali. Respondeo, esse substantiale, non semper esse prius executione quàm accidentale, imò potius è contrario; natura enim exorditur ab imperfectioribus, & progreditur ad perfectiora: vnde, prius quàm in ligno introducat formam substantialis ignis, introducit calor & alia accidentia, quæ sunt dispositiones ad ignem. Imò hinc retorqueo argumentum contra ipsos, quia prius sunt dispositiones accidentales ad aliquam formam, quàm sit ipsa forma, ergo illæ non subiectantur in formâ, ergo nec in toto composito. Secundò respondeo, etiam si prius esset non solum in intentione, sed & in executione, esse substantiale quàm accidentale, & consequenter prius materia reciperet formam substantialem quàm accidentalem, adhuc non sequitur, hanc debere recipi in substantiali formâ, licet in multorum sententiâ prius materia recipit animam rationalem, quàm potentias materiales, & tamen hæc solum in materiâ subiectantur.

SUBSECTIO SECVNDA.

Ea accidentia in solâ materiâ recipiuntur.

TENENDVM igitur est cum communi, quantitatem & accidentia communia recipi in solâ materiâ primâ. Auctores qui hanc sententiam tenent, vide apud Suarezium Disput. 4. sect. 3. num. 10.